

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تاریخ

سال دوم دورهٔ راه‌سنمایی تحصیلی

مرحلهٔ دوم تعلیمات عمومی

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی

نام کتاب: تاریخ دوم راهنمایی - ۱۲۰

مؤلفان: مسعود جوادیان، دکتر عبدالرسول خیراندیش و دکتر جواد عباسی

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع: اداره کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۰۹۲۶۶۰۸۸۳، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبسایت: www.chap.sch.ir

رسام: بریچهر ششگلانی

صفحه‌آرا: علی نجمی

طراح جلد: مریم کیوان

ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران - تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروبخش)

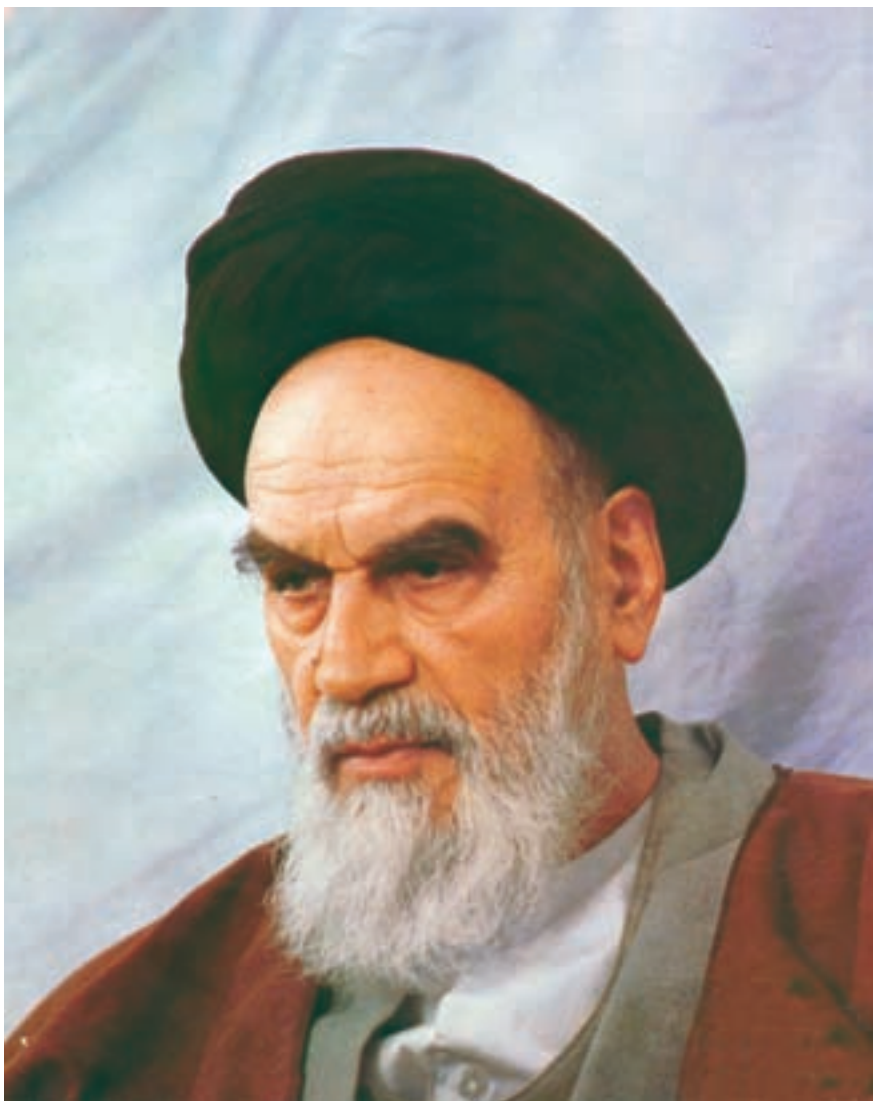
تلفن: ۵ - ۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۱۳۴۴۵/۶۸۴

چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار: ۱۳۹۱

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۸-۲۹۲-۰۵-۹۶۴ ISBN 964-05-0292-8

ملت ما تاریخ را تاریخ دیگر کرد. جریان تاریخ را عوض کرد.

فهرست

- درس یکم
۱ ظهور اسلام
- درس دوم
۷ پیامبر (ص) در مدینه
- درس سوم
۱۴ تاریخ اسلام پس از وفات پیامبر (ص)
- درس چهارم
۱۹ خلافت امام علی (ع) و امام حسن (ع)
- درس پنجم
۲۴ خلافت بنی امیه
- درس ششم
۲۹ خلافت بنی عباس
- درس هفتم
۳۴ تشکیل حکومت‌های مستقل در ایران
- درس هشتم
۳۹ حکومت علویان و دیلمیان
- درس نهم
۴۴ غزنویان و سلجوقیان
- درس دهم
۵۱ خوارزمشاهیان و مغولان
- درس یازدهم
۵۷ ایران در زمان تیموریان
- درس دوازدهم
۶۳ تاریخ اروپا در قرون وسطا (برای مطالعه)

سخنی با دانش‌آموزان

دانش‌آموزان عزیز

این دومین کتاب از درس تاریخ دوره راهنمایی است. در سال قبل، شما با مختصری از تاریخ ایران قبل از اسلام آشنا شدید. در این کتاب با تاریخ اسلام و تاریخ ایران بعد از اسلام آشنا می‌شوید. ایران در این دوره فراز و نشیب‌های زیادی را پشت سر گذارده است. با ورود اسلام فرهنگ و تمدن ایران در این دوره غنی‌تر و شکوفاتر شد. بسیاری از شاعران، فیلسوفان و دانشمندان مشهور ایرانی در این دوره ظهور یافتند.

باید توجه داشته باشید که این درس برای شما از اهمیت زیادی برخوردار است؛ زیرا در دوره‌ی متوسطه (دبیرستان) فقط دانش‌آموزان رشته علوم انسانی درس تاریخ را به‌عنوان درس تخصصی خود می‌خوانند. بنابراین، دوره راهنمایی فرصتی است که در آن با تاریخ ایران و اسلام آشنا شوید.

لازم است بدانید که شما (چه دختر و چه پسر) هر رشته تحصیلی را که انتخاب کنید و در هر مسیری از زندگی وارد شوید، به دانش و بیش تاریخ نیازمند هستید؛ و هر مقدار اطلاعات تاریخی شما بیشتر باشد، موفق‌تر خواهید بود. ایران عزیز دارای گذشته‌ای خواندنی و نیز دارای میراث فرهنگی عظیمی است که آشنایی با آن‌ها، روح و جان را نشاط می‌بخشد و انسان را به وجد می‌آورد. در این کتاب با بخش کوچکی از گذشته پرافتخار ایران و اسلام آشنا می‌شوید.

به یاد داشته باشید که درس تاریخ در درجه اول، درسی فهمیدنی است، نه حفظ کردنی. هر چند برای فهم درست نیز به حافظه نیاز داریم، اما حفظ کردن به‌خاطر نمره گرفتن، هدف نهایی این درس نیست. هدف اساسی آموزش تاریخ، فهم مطالب و اندیشه کردن درباره حوادث و تحولات تاریخی است.

گروه تاریخ دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی

دبیران گرامی

با سلام و سپاس و دعوت همکاران محترم به آشنایی هر چه بیشتر با اصول و روش‌های مطلوب آموزشی و با آرزوی توفیق شما عزیزان در تربیت نسل جوان، ذکر چند نکته درباره‌ی تدریس این کتاب ضروری به نظر می‌رسد:

۱- جلب توجه دانش‌آموزان به موضوع هر درس، شرط اساسی آموزش آن است. بنابراین، شایسته است اهمیت یادگیری و هدف از آموزش تاریخ در فرصت‌های مختلف به دانش‌آموزان یادآوری شود.

۲- در امر آموزش، فهمیدن و رشد و پرورش قوه‌ی تفکر و دست‌یافتن به بینش صحیح در درجه‌ی اول اهمیت قرار دارد؛ بنابراین، معلمان محترم باید روشی را به کار گیرند تا دانش‌آموزان به جای حفظ کردن محض مطالب، قدرت درک و تجزیه و تحلیل مفاهیم و مسائل را پیدا کنند. استفاده از روش‌های فعال تدریس، مانند تشویق دانش‌آموزان به مطالعه و نیز مباحثه‌ی گروهی و بهره‌گیری از روش پرسش و پاسخ در کلاس درس، در این مورد سودمند خواهد بود. پیش‌بینی بعضی پرسش‌ها در متن درس‌ها یا درباره‌ی نقشه‌ها و عکس‌ها نیز به همین منظور انجام گرفته و لازم است تا حد امکان در موارد دیگر نیز این کار انجام شود. شنیده می‌شود برخی از مدیران محترم مدارس، به دبیران توصیه می‌کنند، به جای استفاده از کتاب درسی، از جزوه استفاده کنند و به ارائه چند پرسش همراه با پاسخ آن اکتفا ورزند. خواهشمندیم از این کار خودداری فرمایند، زیرا موجب عدم تحقق اهداف آموزشی و به هدر رفتن سرمایه‌های ملی است.

۳- در ارزش‌یابی توجه به سه نکته ضروری است:

اول- در ارزش‌یابی از هر درس، محور اصلی، مطالب مهم و مفاهیم عمده‌ی آن درس است. به همین دلیل، سؤالات امتحانی نباید از میان مطالب فرعی و حاشیه‌ای که بیشتر به منظور حفظ رشته‌ی مطالب در کتاب آورده شده است، برگزیده شود. از میان سال‌های ذکر شده در کتاب نیز تنها به خاطر سپردن سال‌های بسیار مهم لازم است.

دوم — ارزش‌یابی باید به گونه‌ای باشد که به جای سنجش توانایی «حفظ مطالب» بر «فهم و دریافت» درست آن‌ها تأکید داشته باشد. از این رو، روش‌هایی چون تبدیل مطالب کتاب به یک مجموعه‌ی سؤال و جواب و ارائه‌ی آن‌ها به دانش‌آموزان، بر خلاف اهداف کتاب است. استفاده از کتاب‌ها یا جزوه‌هایی نیز که به این سبک تألیف شده‌اند، به این مشکل دامن می‌زند.

سوم — در مورد آن چه با عنوان «پرسش و جست‌وجو» در پایان هر درس آمده، توجه به نکات زیر ضروری است: بعضی پرسش‌ها برای سنجش میزان یادگیری دانش‌آموزان از مطالب درس مورد نظر هستند؛ به عبارت دیگر، پاسخ آن‌ها به طور روشن و مستقیم در متن درس وجود دارد اما بعضی دیگر از پرسش‌ها برای انجام فعالیت‌های فکری و تحقیقی توسط دانش‌آموزان پیش‌بینی شده‌اند و ممکن است پاسخ آن‌ها به طور آشکار در متن درس وجود نداشته باشد یا مستلزم مقایسه‌ی مطالب چند درس باشد. در هر حال، توجه داشته باشید که پرسش‌ها فقط نمونه هستند و نباید در ارزش‌یابی تنها بر آن‌ها تکیه کرد.

۴ — در جریان تدریس، تا حد امکان از وسایل کمک آموزشی موجود در کتاب، از قبیل نقشه، نمودار، عکس و فیلم و نیز دیگر وسایل کمک آموزشی موجود در مدرسه استفاده شود.

۵ — از فرصت‌هایی که در مدرسه برای گردش علمی یا اردوهای دانش‌آموزی پیش می‌آید، برای تعمیق آموخته‌های تاریخی دانش‌آموزان نیز بهره‌برداری شود.

۶ — مجله‌ی «رشد آموزش راهنمایی تحصیلی» و نیز «رشد آموزش تاریخ» دو مجله‌ای است که با هدف اعتلای دانش معلمان محترم و آشنا ساختن آن‌ها با روش‌های سودمند تدریس و اهداف کتاب‌های درسی، توسط دفتر انتشارات کمک آموزشی منتشر می‌شود. مطالعه‌ی مستمر این مجله‌ها را به همکاران گرامی توصیه می‌کنیم.

۷ — مطالبی که با زمینه‌ی رنگی چاپ شده، تنها برای مطالعه دانش‌آموزان است و نیازی نیست که در تدریس و ارزش‌یابی لحاظ گردد.

گروه تاریخ دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی

معلمای محترم، صاحب نظران، دانش آموزان عزیز و اولیای آنان می توانند نظر اصلاحی خود را در باره ی مطالب

این کتاب از طریق نامه به نشانی تهران - صندوق پستی ۳۶۴ ۱۵۸۵۵ - گروه دسی مبروطه و یا پیام نگار، Email:

talif@talif.sch.ir ارسال نمایند.

دفتر نامه برزی دبیرسب کتاب های علمی